

**Covid-19 Sürecinde Fiziksel Aktivite Yapan Spor Bilimleri Fakültesi
Öğrencilerinin Saldırganlık Düzeylerinin İncelenmesi**

Yunus ŞAHİNLER¹, Mahmut ULUKAN², Hasan ULUKAN³

ORJİNAL ARAŞTIRMA

¹Kütahya Dumlupınar
Üniversitesi, Beden
Eğitimi ve Spor,
Kütahya/Türkiye

²Kütahya Dumlupınar
Üniversitesi, Beden
Eğitimi ve Spor,
Kütahya/Türkiye

³Aydın Adnan Menderes
Üniversitesi, Spor
Bilimleri, Aydın/Türkiye

Öz

Bu çalışmada; Covid-19 sürecinde fiziksel aktivite yapan spor bilimleri fakültesi öğrencilerinin saldırganlık düzeylerinin farklı değişkenlere göre incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmaya Afyon ve Denizli illerinde %57,9'u erkek, %42,1'i kadın 214 öğrenci katılmıştır. Çalışmada; öğrencilerin saldırganlık düzeylerini ölçmek için İpek İltar Kiper (1984) tarafından geliştirilen "Saldırganlık Envanteri" kullanılmıştır. Verilerin değerlendirilmesinde SPSS 25.0 istatistik paket programı kullanılmıştır. Kişisel özellikler frekans ve yüzde değerleri analiz edilmiştir. Verilerin normal dağılım göstermeleri sebebiyle parametrik testler olan bağımsız örnekler t-testi ve ANOVA kullanılmıştır. Öğrencilerin saldırganlık düzeylerini belirlemek için betimleyici istatistiklerden yararlanılmıştır. Ayrıca alt grupların farklılığı belirlemek için Bonferroni ve Tamhane kullanılmıştır ($\alpha=0,05$). Verilerin analizi sonucunda elde edilen bulgulara göre; cinsiyet ve spor türü değişkenlerine göre yapılan karşılaştırmalarda ölçeğin yıkıcı ve edilgen saldırganlık alt boyutlarında anlamlı bir farklılaşma tespit edilirken atılganlık alt boyutunda anlamlı bir farklılık olmadığı saptanmıştır. Spor Bilimleri Fakültesi öğrencilerinin yaş değişkeni ile ölçeğin atılganlık ve edilgenlik alt boyutlarında anlamlı farklılık görülürken, yıkıcı saldırganlık alt boyutunda anlamlı farklılık olmadığı görülmüştür. Günlük fiziksel aktivite süresi değişkeni ile edilgenlik alt boyutunda anlamlı farklılık görülürken, yıkıcı saldırganlık ve atılganlık alt boyutlarında anlamlı farklılık olmadığı tespit edilmiştir. Boş zaman değerlendirme, günlük hayatta kendini nasıl hissediyorsun ve Covid-19'dan etkilenme durumları ile saldırganlık arasında anlamlı farklılık olmadığı görülmüştür. Sonuç olarak; spor bilimleri fakültesi öğrencilerinin saldırganlık düzeylerinin orta seviyede olduğu tespit edilmiştir.

Anahtar kelimeler: Spor bilimleri, Fiziksel Aktivite, Covid-19, Saldırganlık.

Sorumlu Yazar:
Yunus Şahinler
Orcid ID: 0000-0002-5268-
020X

**Investigation of the Aggression Levels of the Students of the
Faculty of Sport Sciences Engaging in Physical Activity in the
Covid-19 Process**

Abstract

In this study; In the Covid-19 process, it is aimed to examine the aggression levels of the students of the sports sciences who do physical activity according to different variables.

The research, participated 214 students, 57.9% male and 42.1% female in Afyon and Denizli provinces. In the study; to measure students' aggression levels the "Aggression Inventory" developed by İpek İltar Kiper (1984) was used. SPSS 25.0 statistics package program was used to evaluate the data. Personal characteristics, frequency and percentage values were analyzed. It was used Independent samples t-test and ANOVA, which are parametric tests due to the normal distribution of data. To determine students' aggression levels were used descriptive statistics. In addition, to determine the difference of subgroups were used Bonferroni and Tamhane ($\alpha = 0.05$). According to the findings obtained as a result of the analysis of the data; In the comparisons made according to gender and sports type variables, it was found that there was a significant difference in subversive aggression and passive aggression sub-dimensions while there was no significant difference in assertiveness sub-dimension. While there was a significant difference between the age variable of the students of the Faculty of Sport Sciences and the sub-dimensions of assertiveness and passivity of the scale, there was no significant difference in the subversive aggression sub-dimension. While there was a significant difference between daily physical activity duration variable and passivity sub-dimension, there was no significant difference in destructive aggression and assertiveness sub-dimensions. It was observed that there was no significant difference between free-time assessment, how do you feel in daily life and exposure to covid-19, and aggression sub-dimensions. As a result; It was determined that the aggression levels of the students of the faculty of sports science were at a medium-level.

Keywords: Sports Sciences, Happiness, Quality of Life.

Yayın Bilgisi

Gönderi Tarihi:
05.06.2020

Kabul Tarihi:
22.06.2020

Online Yayın Tarihi:
28.06.2020

Doi:
10.38021asbid.748273

Giriş

Çin'in Hubei eyaletinin başkenti olan Wuhan'da 12 Aralık 2019 tarihinde ortaya çıkan ve o tarihten bu yana dünyada hızlı bir şekilde yayılarak dünya gündemine oturan yeni tip korona virüs (COVID-19) insanlık için büyük bir tehdit oluşturmaktadır. Tüm yaş gruplarındaki insanları enfekte eden bu virüs özellikle yaşı 65 üzeri insanları daha fazla etkilemektedir (Ovalı, 2020). Türkiye'de ilk Covid-19 vakası 11 Mart 2020 tarihinde tespit edilmiş olup ilk ölüm vakası ise 18 Mart 2020 olarak kayıt altına alınmıştır (URL 1).

Covid-19, dünyada altı kıtada yüzlerce ülkeye hızlı bir şekilde yayılan, korona virüslerin neden olduğu ilk pandemidir. 2020 yılı başlarında Dünya Sağlık Örgütü, yeni tip korona virüs hastalığı anlamına gelen Covid-19 hastalığını, ciddi akut solunum sendromu olarak isimlendirmiştir (WHO, 2020).

Covid-19 üstelik ne bir ideoloji ne din ne ekonomik ne de sosyal statü gibi hiçbir taraf gözetmeksizin can taşıyan herkesi hedef alan bir özelliğe sahiptir. Korona virüs büyük bir virüs ailesi olarak tanımlanmaktadır ve soğuk algınlığından Orta Doğu Solunum Sendromu (MERS-CoV) ve Ağır Akut Solunum Sendromu (Severe Acute Respiratory Syndrome, SARS-CoV) çeşitli hastalıklara yol açan türlerinin olduğu bilinmektedir (Kıroğlu, 2020: 81).

Spor, toplum hayatında farklı yollardan izleyerek, insanları kendine bağımlı hale getirmiş ve insanların ilgi odağı olmayı başarmış sosyal bir olgudur. İnsanların vazgeçmek istemedikleri ihtiyaçlarını, zevklerini karşılayarak kendisine bağlı kılan spor, günümüzde büyük bir sosyal kurum olduğu benimsenmiş ve toplumu yakından ilgilendiren belirli davranışlar, simgeler ve fikirler geliştirmiştir. Gelişimde hız gösteren teknoloji, insan gücüyle yapılan işlerde insana duyulan gereksinimi git gide azaltmış ve bunun sonucunda insanın doğal yapısına uyum sağlamayan bir yaşam biçimi ile birlikte iş ve dış dünyadan gelen baskı ve stresler insanları psikolojik yönden sıkıntıya sokmaktadır. İşte bu aşamada sporun rahatlamaya olan etkisi ve yaşanan sıradanlık algısından kurtarma özelliğinin ile insanların psiko-sosyal gelişimlerine önemli derecede katkı sağlayacaktır.

Covid-19 tüm dünyayı etkilediği gibi tüm spor camiasını da derinden etkilemiştir. Sporun bir anda durması müsabakaların ertelenmesi, iptal edilmesi sporcuları psikolojik, sosyolojik ve ruhen negatif yönde etkilemiştir.

Covid-19 sürecinde sporcuların antrenman yapamaması, performanslarını kaybetme korkusu, can sıkıntısı, kaygı, korku, endişe, aşırı sinir duyarlılığı, stres ve duygu karışıklığı sporcuların saldırganlık düzeylerini de etkileyecektir.

Spor toplumda bir rahatlama, boşalma aracı olarak görülür. Spor ortamının kişilerde toplumun dışladığı saldırgan davranışları yok edebileceği düşünülse de özellikle performans odaklı sporlarda bunun aksi bir durumla da karşılaşılması mümkündür (Derwent ve diğerleri, 2010).

Spor branşlarının neredeyse hepsinde sporcular belirli bir kuvvet, güç sergilemektedir. Kullanılan bu güç zaman zaman saldırganlığın içine dahil olur. Bazı spor türlerinde saldırganlık ifadesi daha çok, bazılarında ise daha az yer bulur. Güreş, boks, tekvando, futbol gibi branşlar güç, kuvvet yönünden saldırgan davranışların en çok bulunduğu spor türleridir (Freedman ve ark 1993).

Eskiden beri insanlar hayatta kalmak, yabani hayvan saldırılarından korunmak, beslenmek için ister istemez saldırgan bir tutum takınmışlardır. Böyle bir rekabet ve hayatta kalma evresinde avcılık ön plana çıkmış bir uğraş ve spor olarak günümüze kadar gelmiştir. Bu nedenle hemen hemen bütün spor branşlarında bir rekabet mücadelesi mevcuttur (Gür 2015).

Saldırganlık ve öfke birbiri ile bağlantısı olan iki kavramdır. Saldırganlık, bünyesinde öfkenin yanı sıra kızgınlık, kin, nefret, düşmanlık gibi olumsuz ve yok edici duygularda barındırabilir. Tüm bu duygular, şiddet ve saldırganlık gibi eylemlerinin tetikleyicisidir (Köknel 1996).

Günlük yaşamımızda doğal hal alan saldırganlık, hayatımızın her alanında olduğu gibi spor faaliyetlerinde de görülmektedir. Spor türlerinde saldırganlık bir tür deşarj aktivitesi olarak görülmektedir. Farklı değişken gruplar ve seyirci faktörü bir araya geldiği zaman saldırganlık, sporda bir tehdit faktörü oluşturmaktadır (Russell 2003).

Araştırma aşağıda belirtilen alt problemler ışığında açıklanmaya çalışılmıştır.

Covid-19 sürecinde fiziksel aktivite yapan spor bilimleri fakültesi öğrencilerinin saldırganlık düzeyleri nedir?

Covid-19 sürecinde fiziksel aktivite yapan spor bilimleri fakültesi öğrencilerinin saldırganlık düzeylerine ilişkin algılarının cinsiyet, yaş, günlük fiziksel aktivite süresi, covid-19 öncesi spor türü, korona virüsü hayatınızı etkileme durumu, boş zamanları değerlendirme, günlük hayatta kendinizi nasıl hissediyorsunuz değişkenlerine göre anlamlı bir farklılık var mıdır?

Gereç ve Yöntem

Araştırmanın Modeli

Araştırma betimsel tarama modeli kullanılarak yapılmıştır. Ayrıca değişkenler arasındaki ilişkiyi belirlemek için ilişkisel (karşılaştırma) tarama modelinden faydalanılmıştır. Bu model, İki veya daha çok değişken arasında birlikte değişim varlığını ve/veya bu değişimin derecesini belirlemeyi amaçlayan araştırmalarda kullanılır (Büyüköztürk ve ark., 2012; Karataş, 2012).

Katılımcılar

Araştırma sonuçlarının yorumlandığı topluluk olarak tanımlanan kavrama evreni denir. Bu bağlamda araştırma evrenini, Afyon, Denizli’de spor bilimleri fakültesinde öğrenim gören öğrenciler covid 19 sürecinde haftanın farklı günlerinde evde kol ve bacak hareketleri baş ve gövde hareketleri gibi temel vücut hareketlerinin tümünü ya da bir kısmını içeren çeşitli spor dalları, dans, egzersiz, oyun ve gün içerisindeki çeşitli fiziksel aktiviteler yapan sporculardan oluşmaktadır. Evrenin içerisinde yer alıp üzerinde araştırma yapılabilecek evrene genellenen gruba ise örneklem denir. Araştırmanın örneklemini “Basit Seçkisiz Örneklem” yöntemi kullanılarak belirlenen 124 erkek 90 kadın toplamda 214 sporcu oluşturulmuştur (Büyüköztürk vd., 2012; Büyüköztürk, 2017).

Araştırmaya katılan cinsiyet, yaş, günlük fiziksel aktivite süresi, Covid-19 öncesi spor türü, korona virüsü hayatınızı etkileme durumu, boş zamanları değerlendirme, günlük hayatta kendinizi nasıl hissediyorsunuz değişkenlerine göre açıklayıcı bilgiler aşağıda tablolarda belirtilmiştir.

Tablo 1

Covid-19 Sürecinde Fiziksel Aktivite Yapan Spor Bilimleri Fakültesi Öğrencilerinin Frekans Dağılımına İlişkin Bilgiler

		N	%
Cinsiyet	Erkek	124	57.9
	Kadın	90	42.1
Yaş	18-21 yaş	70	32.7
	22-25 yaş	48	22.4
	26-30 yaş	96	44.9
Günlük fiziksel aktivite süresi	1 saat veya 1 saatten daha az	81	37.9
	2-3 saat	69	32.2
	4 saat	64	29.9
Spor türü	Bireysel Spor	117	54.7
	Takım	97	45.3
Covid-19 hayatınıza etkisi	Evet	180	84.1
	Hayır	34	15.9
Boş Zaman Değerlendirme	İnternette takılırim	89	41.6
	Kitap okurum	38	17.8
	Müzik dinlerim	36	16.8
	Yürüyüş yaparım	51	23.8
Günlük hayatta kendinizi nasıl hissediyorsunuz?	Sakin	146	68.2
	Huzurlu	43	20.1
	Agresif	26	11.7

Araştırmaya katılım gösteren sporcuların cinsiyetlerine ilişkin veriler incelendiğinde araştırmaya katılan sporcuların %57.9'unu erkek, %42.1'ini ise kadın sporculardan oluştuğu görülmektedir. Erkek sporcuların kadın sporculardan fazla olduğu görülmektedir. Yaş değişkenine ilişkin veriler incelendiğinde sporcuların %32.7'sini 18-21 yaş (n=70), %22.4'ünü 22-25 yaş, %44.9'unu 26-30 yaş grubundan oluştuğu görülmektedir. Sporcuların günlük fiziksel aktivite süresi değişkenine ilişkin veriler incelendiğinde sporcuların %37.9'unun 1 saat veya 1 saatten daha az, %32.2'sinin 2-3 saat, %29.9'unun ise 4 saat, oluştuğu görülmektedir. Araştırmaya en fazla katılımın olan 1 saat veya 1 saatten daha az düzeyde olduğu anlaşılmaktadır. Spor türü değişkenine ilişkin veriler incelendiğinde sporcuların %54.7'sinin bireysel spor, %45.3'ünün takım spor olduğu görülmektedir. Covid-19 hayatınızı etkileme durumu değişkenine ilişkin veriler incelendiğinde sporcuların %84.1'inin evet, %15.9'unun hayır, olduğu görülmektedir. Boş zaman değerlendirme değişkenine ilişkin veriler incelendiğinde sporcuların %41.6'sinin internette takılırim, %17.8'inin kitap okurum, %16.8'inin müzik dinlerim, %23.8'inin yürüyüş yaparım olduğu görülmektedir. Sporcuların günlük hayatta kendinizi nasıl hissediyorsunuz değişkenine göre veriler incelendiğinde sporcuların %68.2'sinin sakin, %20.1'inin huzurlu, %11.7'sinin agresif olduğu görülmektedir.

Veri Toplama Araçları

Araştırmada kullanılan veri toplama araçları Kişisel Bilgi Formu, Saldırganlık Ölçeği olmak üzere iki bölümden oluşmaktadır:

Kişisel Bilgi Formu: Araştırmacılar tarafından geliştirilen bilgi formunda katılımcıların cinsiyeti, yaşı, günlük fiziksel aktivite süresi, covid-19 öncesi spor türü, covid-19 hayatınıza etkisi var mı, boş zaman değerlendirme ve günlük hayatta kendinizi nasıl hissediyorsunuz hakkında bilgi veren öğeler bulunmaktadır.

Saldırganlık Ölçeği: İpek İlter Kiper (1984) tarafından yapılan “Saldırganlık Envanteri” 30 maddeden ve yıkıcı saldırganlık, atılganlık ve edilgen saldırganlık olmak üzere 3 alt ölçekten oluşan bir envanterdir. Envanterde her bir alt test 10 soru ile belirlenmiştir. Sorular “bana hiç uymuyor” ve “bana çok uyuyor” uçları arasında yanıtlamayı içeren 7’li likert tipidir. Cronbach Alpha güvenirlik katsayısı .81 olarak hesaplanmıştır.

Verilerin Analizi

Yapılan araştırmanın sonucunda edinilen veriler SPSS 25.00 istatistik paket programında analiz edilmiş ve yanılma payı 0.05 olarak ele alınmıştır. Bu araştırmada kişisel özellikler frekans analiz edilmiştir. Verilerin analizinde normal dağılım gösterip göstermediği incelenmiş neticesinde parametrik analizler uygulanmıştır. Verilerin istatistiğinde tanımlayıcı analizler, t-testi, tek yönlü varyans analizi kullanılmıştır. Ayrıca alt grupların farklılığı için Bonferroni ve Tamhane kullanılmıştır ($\alpha=0,05$).

Bulgular

Bu bölümde veri aracı ve bulgular bağımsız değişkenlere göre tablolar halinde gösterilmiştir.

Tablo 2

Covid-19 Sürecinde Fiziksel Aktivite Yapan Spor Bilimleri Fakültesi Öğrencilerinin Saldırganlık Düzeylerine İlişkin Tanımlayıcı İstatistik Analiz Sonuçları

	N	X	Ss
Yıkıcı Saldırganlık	214	30,50	13.657
Atılganlık	214	40,74	7.414
Edilgen Saldırganlık	214	34,02	10.043

Spor Bilimleri öğrencilerinin saldırganlık düzeyleri incelendiğinde ölçeğin her bir alt boyutundan alınabilecek en yüksek puan 61, en düşük puan 1'dir. Bu bağlamda, araştırmaya katılım sağlayan öğrencilerin yıkıcı saldırganlık düzeylerinin orta seviyede olduğu ($X=30.50$), atılganlık düzeylerinin orta seviyenin üstünde olduğu ($X=40.74$), edilgen saldırganlık düzeylerinin de az farkla orta seviyenin üstünde olduğu (34.02) tespit edilmiştir. Elde edilen bu bulgulara göre katılımcıların genel saldırganlık düzeylerinin orta seviyenin üstünde olduğu söylenebilir.

Tablo 3

Covid-19 Sürecinde Fiziksel Aktivite Yapan Spor Bilimleri Fakültesi Öğrencilerinin Saldırganlık Düzeylerinin Cinsiyete Göre Analiz Sonuçları

	Cinsiyet	N	X	Ss	t	p
Yıkıcı Saldırganlık	Erkek	124	33.86	13.594	6.079	.000
	Kadın	90	23.49	11.312		
Atılganlık	Erkek	124	39.83	6.835	.186	.852
	Kadın	90	39.63	8.185		
Edilgen Saldırganlık	Erkek	124	34.81	10.498	3.201	.002
	Kadın	90	30.57	8.862		

Tablo incelendiğinde saldırganlık envanterinin yıkıcı saldırganlık ve edilgen saldırganlık alt boyutları ile cinsiyet arasında erkeklerin lehine anlamlı fark olduğu görülmüştür ($p<0.05$). Ancak atılganlık alt boyutu ile cinsiyet arasında anlamlı bir fark olmadığı görülmüştür ($p>0.05$).

Tablo 4

Covid-19 Sürecinde Fiziksel Aktivite Yapan Spor Bilimleri Fakültesi Öğrencilerinin Saldırganlık Düzeylerinin Yaşa Göre Analiz Sonuçları

	Yaş	N	X	Ss	t	p	Anlamlı Fark
Yıkıcı Saldırganlık	18-21	70	29.99	15.011	2.273	.106	-
	22-25	48	32.63	13.681			
	26-30	96	27.58	12.375			
Atılganlık	18-21	70	40.51	8.411	5.116	.007	2-3
	22-25	48	41.96	6.464			
	26-30	96	38.08	6.746			
Edilgen Saldırganlık	18-21	70	34.00	11.079	3.268	.040	2-3
	22-25	48	35.31	10.077			
	26-30	96	31.18	8.943			

Tablo incelendiğinde saldırganlık envanterinin atılganlık ve edilgen saldırganlık alt boyutları ile yaş arasında anlamlı fark olduğu görülmüştür ($p<0.05$). Test sonucunda 22-25

yaş ve 26-30 yaş grupları arasında, 22-25 yaş grubundaki katılımcıların lehine anlamlı düzeyde bir farklılık bulunmuştur ($p<0.05$). Ancak yıkıcı saldırganlık alt boyutu ile yaş arasında anlamlı bir fark olmadığı görülmüştür ($p>0.05$).

Tablo 5

Covid-19 Sürecinde Fiziksel Aktivite Yapan Spor Bilimleri Fakültesi Öğrencilerinin Saldırganlık Düzeylerinin Günlük Fiziksel Aktivite Süresine Göre Analiz Sonuçları

	Günlük Fiziksel Aktivite Süresi	N	X	Ss	F	P	Anlamlı Fark
Yıkıcı Saldırganlık	1 saat ve daha az	81	31.19	14.826	1.096	.336	-
	2-3 saat	69	27.96	14.285			
	4 saat ve üzeri	64	29.03	11.170			
Atılgnlık	1 saat ve daha az	81	40.83	7.500	2.198	.114	-
	2-3 saat	69	39.87	8.011			
	4 saat ve üzeri	64	38.25	6.434			
Edilgen Saldırganlık	1 saat ve daha az	81	35.48	10.760	4.002	.020	1-3
	2-3 saat	69	31.61	10.826			
	4 saat ve üzeri	64	31.45	7.419			

Tablo incelendiğinde saldırganlık envanterinin edilgen saldırganlık alt boyutu ile günlük fiziksel aktivite süresi arasında anlamlı fark olduğu görülmüştür ($p<0.05$). Söz konusu farkın 1 saat ve daha az ile 4 saat ve üzeri arasında 1 saat ve daha az fiziksel aktivite yapanların lehine olduğu gözlemlenmiştir. Ancak öğrencilerin saldırganlık envanterinin yıkıcı saldırganlık ve atılgnlık alt boyutları ile günlük fiziksel aktivite süresi arasında anlamlı farklılık olmadığı görülmüştür ($p>0.05$).

Tablo 6

Covid-19 Sürecinde Fiziksel Aktivite Yapan Spor Bilimleri Fakültesi Öğrencilerinin Saldırganlık Düzeylerinin Covid-19 Öncesi Spor Türüne Göre Analiz Sonuçları

	Spor Türü	N	X	Ss	t	p
Yıkıcı Saldırganlık	Bireysel Sporlar	117	33.72	13.371	5.264	.000
	Takım Sporları	97	24.41	12.247		
Atılgnlık	Bireysel Sporlar	117	40.19	7.182	.954	.341
	Takım Sporları	97	39.22	7.690		
Edilgen Saldırganlık	Bireysel Sporlar	117	35.62	9.332	4.306	.000
	Takım Sporları	97	29.91	10.029		

Tablo incelendiğinde saldırganlık envanterinin yıkıcı saldırganlık ve edilgen saldırganlık alt boyutları ile spor türü arasında bireysel spor yapanların lehine anlamlı fark olduğu görülmüştür ($p<0.05$). Ancak atılgnlık alt boyutu ile spor türü arasında anlamlı bir fark olmadığı görülmüştür ($p>0.05$).

Tablo 7

Covid-19 Sürecinde Fiziksel Aktivite Yapan Spor Bilimleri Fakültesi Öğrencilerinin Saldırganlık Düzeylerinin Günlük Hayatta Kendinizi Nasıl Hissediyorsunuz Değişkenine Göre Analiz Sonuçları

	Korona virüsü Hayatınız Etkiledi mi	N	X	Ss	t	p
Yıkıcı Saldırganlık	Evet	180	29.89	13.647	.958	.339
	Hayır	34	27.44	13.729		
Atılğanlık	Evet	180	39.49	7.407	-1.150	.251
	Hayır	34	41.09	7.420		
Edilgen Saldırganlık	Evet	180	33.25	10.032	.743	.458
	Hayır	34	31.85	10.175		

Tablo incelendiğinde saldırganlık envanterinin alt boyutları ile korona virüsün hayatı etkileme durumu arasında anlamlı fark olmadığı görülmüştür ($p>0.05$). Ancak ortalama puanlar incelendiğinde yıkıcı saldırganlık ve edilgen saldırganlık alt boyutlarında korona virüsten etkilenenlerin, etkilenmeyenlere oranla daha saldırgan oldukları gözlemlenmiştir. Ölçeğin atılğanlık alt boyutunda ise; korona virüsten etkilenmeyenlerin, etkilenenlere oranla daha atılğan oldukları görülmektedir.

Tablo 8

Covid-19 Sürecinde Fiziksel Aktivite Yapan Spor Bilimleri Fakültesi Öğrencilerinin Saldırganlık Düzeylerinin Boş Zaman Değerlendirme Değişkenine Göre Analiz Sonuçları

	Boş Zaman Değerlendirme	N	X	Ss	F	p
Yıkıcı Saldırganlık	İnternette Takılırim	89	27.70	13.663	2.303	.078
	Kitap Okurum	38	28.97	14.893		
	Müzik Dinlerim	36	28.47	13.424		
	Yürüyüş Yaparım	51	33.76	12.266		
Atılğanlık	İnternette Takılırim	89	40.02	8.220	.171	.916
	Kitap Okurum	38	39.82	7.721		
	Müzik Dinlerim	36	38.97	5.624		
	Yürüyüş Yaparım	51	39.76	6.962		
Edilgen Saldırganlık	İnternette Takılırim	89	31.99	10.111	2.053	.108
	Kitap Okurum	38	31.84	11.022		
	Müzik Dinlerim	36	32.61	8.852		
	Yürüyüş Yaparım	51	36.02	9.632		

Tablo incelendiğinde saldırganlık envanterinin alt boyutları ile boş zaman değerlendirme durumu arasında anlamlı fark olmadığı görülmüştür ($p>0,05$). Ancak ortalama puanlar bakıldığında yıkıcı saldırganlık ve edilgen saldırganlık alt boyutlarında boş zamanlarda yürüyüş yapanların, diğerlerine oranla daha saldırgan oldukları gözlemlenmiştir.

Ölçeğin atılganlık alt boyutunda ise; boş zamanında internette takılanların, diğerlerine oranla daha atılgan oldukları görülmektedir.

Tablo 9

Covid-19 Sürecinde Fiziksel Aktivite Yapan Spor Bilimleri Fakültesi Öğrencilerinin Saldırganlık Düzeylerinin Günlük Hayatta Kendinizi Nasıl Hissediyorsunuz Değişkenine Göre Analiz Sonuçları

	Günlük Hayatta Kendinizi Nasıl Hissediyorsunuz	N	X	Ss	F	p
Yıkıcı Saldırganlık	Sakin	146	29.42	13.430	.008	.992
	Huzurlu	43	29.72	15.199		
	Agresif	25	29.56	12.702		
Atılganlık	Sakin	146	39.33	7.210	1.283	.279
	Huzurlu	43	39.93	7.667		
	Agresif	25	41.88	8.069		
Edilgen Saldırganlık	Sakin	146	33.06	9.585	.072	.931
	Huzurlu	43	33.30	11.224		
	Agresif	25	32.36	10.912		

Tablo incelendiğinde saldırganlık envanterinin alt boyutları ile günlük hayatta kendinizi nasıl hissediyorsunuz arasında anlamlı fark olmadığı görülmüştür ($p>0.05$). Ancak ortalama puanlar bakıldığında yıkıcı saldırganlık ve edilgen saldırganlık alt boyutlarında huzurlu olanların, diğerlerine oranla daha saldırgan oldukları gözlemlenmiştir. Ölçeğin atılganlık alt boyutunda ise; agresif olanların diğerlerine oranla daha atılgan oldukları görülmektedir.

Tartışma ve Sonuç

Bu çalışmada; Covid-19 sürecinde fiziksel aktivite yapan sporcuların saldırganlık düzeylerinin farklı değişkenlere göre araştırılması amaçlanmıştır. Araştırmaya katılım gösteren sporcuların cinsiyetlerine ilişkin veriler incelendiğinde araştırmaya katılan sporcuların %57.9'ünü erkek, %42.1'ini ise kadın sporculardan oluştuğu görülmektedir. Yaş değişkenine ilişkin veriler incelendiğinde sporcuların %32.7'sini 18-21 yaş, %22.4'ünü 22-25, %44.9'unu 26-30 yaş grubundan oluştuğu görülmektedir. Araştırmaya katılım gösteren sporcuların günlük fiziksel aktivite süresi değişkenine ilişkin veriler incelendiğinde sporcuların %37,9'unun 1 saat veya 1 saatten daha az, %32.2'sinin 2-3 saat, %29.9'unun ise 4 saat, oluştuğu görülmektedir. Araştırmaya en fazla katılımın olan 1 saat veya 1 saatten daha az düzeyde olduğu anlaşılmaktadır.

Araştırmaya katılım gösteren sporcuların Covid-19 öncesi spor türü değişkenine ilişkin veriler incelendiğinde sporcuların %54.7'sinin bireysel spor, %45.3'ünün takım spor

olduğu görülmektedir. Araştırmaya katılım gösteren sporcuların Covid-19 hayatını etkileme durumu değişkenine ilişkin veriler incelendiğinde sporcuların %84.1'inin evet, %15.9'unun hayır olduğu görülmektedir.

Araştırmaya katılım gösteren sporcuların boş zaman değerlendirme değişkenine ilişkin veriler incelendiğinde sporcuların %41.6'sının internette takılırım, %17.8'inin kitap okurum, %16.8'inin müzik dinlerim, %23.8'inin yürüyüş yaparım olduğu görülmektedir.

Araştırmaya katılım gösteren sporcuların günlük hayatta kendinizi nasıl hissediyorsunuz değişkenine göre veriler incelendiğinde sporcuların %68.2'sinin sakin, %20.1'inin huzurlu, %11.7'sinin agresif olduğu görülmektedir.

Mevcut çalışma incelendiğinde sporcuların "cinsiyet" değişkenine göre saldırganlık envanterinin yıkıcı ve edilgen saldırganlık alt boyutlarında erkeklerin lehine anlamlı fark olduğu görülmüştür ($p<0.05$). Ancak atılganlık alt boyutu ile cinsiyet arasında anlamlı bir fark olmadığı görülmüştür ($p>0.05$). Acet (2001) yaptığı araştırmada şiddet olaylarına katılmada cinsiyet durumlarına göre anlamlı bir fark tespit etmiştir. Erkeklerin kadınlara göre daha çok saldırgan olaylara katıldığı sonucuna varmıştır. Var (2008) yaptığı araştırmada, erkeklerin saldırganlık olaylarına katılma oranlarının kadınların saldırganlık olaylarına katılma oranlarına göre daha yüksek olduğunu göstermektedir. Yılmaz (2013) Spor yapan ve yapmayan ortaöğretim öğrencilerin saldırganlık düzeylerini incelemiş ve sonucunda erkek öğrencilerin kız öğrencilere göre genel saldırganlık davranışlarının yüksek olduğunun sonucuna ulaşmıştır. Yapılan bu araştırmalar bizim çalışmamız ile benzer sonuçlar göstermektedir.

Çalışma yaş değişkenine göre incelendiğinde saldırganlık envanterinin atılganlık ve edilgen saldırganlık alt boyutları ile yaş arasında anlamlı fark olduğu görülmüştür ($p<0.05$). Test sonucunda 22-25 yaş ve 26-30 yaş grupları arasında, 22-25 yaş grubundaki katılımcıların lehine anlamlı düzeyde bir farklılık bulunmuştur ($p<0.05$). Ancak yıkıcı saldırganlık alt boyutu ile yaş arasında anlamlı bir farklılaşma olmadığı belirlenmiştir ($p>0.05$). Odabaşı, (2006) yapmış olduğu çalışmada 11-13 yaş grubundaki bireylerde spor yapmanın saldırganlık ve iyimserlik üzerindeki etkilerini incelemiştir. Araştırma Samsun ili Çarşamba ilçesinde bulunan Ortaokullarda 6. 7. ve 8. sınıfta okuyan 224 spor yapmayan ve 262 spor yapan toplam 486 öğrenci ile gerçekleştirilmiştir. Branş, yaş vb. değişkenler dikkate alındığında ise istatistiksel olarak farklılık görülmemiştir. Çalışmamız günlük fiziksel aktivite süresi değişkenine göre incelendiğinde saldırganlık envanterinin edilgen

saldırganlık alt boyutu ile günlük fiziksel aktivite süresi arasında anlamlı fark olduğu görülmüştür ($p < 0.05$). Söz konusu farkın 1 saat ve daha az ile 4 saat ve üzeri arasında 1 saat ve daha az fiziksel aktivite yapanların lehine olduğu gözlemlenmiştir. Ancak öğrencilerin saldırganlık envanterinin yıkıcı saldırganlık ve atılğanlık alt boyutları ile günlük fiziksel aktivite süresi arasında anlamlı farklılık olmadığı saptanmıştır ($p > 0.05$). Spor türüne göre incelendiğinde saldırganlık envanterinin yıkıcı saldırganlık ve edilgen saldırganlık alt boyutları ile spor türü arasında bireysel spor yapanların lehine anlamlı farklılık tespit edilmiştir ($p < 0.05$). Ancak atılğanlık alt boyutu ile spor türü arasında anlamlı bir farklılaşma olmadığı saptanmıştır ($p > 0.05$). Koroç ve Bayar (1989) bireysel spor yapan erkeklerin takım sporu yapan erkeklerden daha saldırgan davranışlar sergilediklerini tespit etmişlerdir. Korona virüsü hayatınızı etkileme durumuna göre incelendiğinde saldırganlık envanterinin alt boyutları ile korona virüsün hayatı etkileme durumu arasında anlamlı fark olmadığı görülmüştür ($p > 0.05$). Ancak ortalama puanlar incelendiğinde yıkıcı saldırganlık ve edilgen saldırganlık alt boyutlarında korona virüsten etkilenenlerin, etkilenmeyenlere oranla daha saldırgan oldukları gözlemlenmiştir. Ölçeğin atılğanlık alt boyutunda ise; korona virüsten etkilenmeyenlerin, etkilenenlere oranla daha atılğan oldukları görülmektedir. Tüm dünyayı etkisi altına alan korona virüs yaşandığı ülkelerin spor sistemlerini hem ekonomik hem de psiko-sosyal anlamda felce uğratmıştır (Türkmen ve Özşarı, 2020). Alanyazın incelendiğinde covid-19 salgının çok ciddi bir toplumsal etkisi olduğu görülmektedir. Turizm sektörü, ev kiralari, havacılık sektörü vb. bir çok ekonomik ve finansal sistemin çok ciddi zarar gördüğü ve toplum içerisindeki bireylerin bu süreçlerde oldukça olumsuz etkilendiği ayrıca salgın sonrası bir çok ekonomik reform ve politikalar geliştirilmesinin gerekliliği vurgulanmaktadır (Kayış, 2020; Eriçok, 2020; Arabacı ve ark., 2020). Spor tesislerin kapatılması veya spor etkinliklerin ertelenmesi, sporcuların motivasyonlarına zarar vermesi sebebiyle saldırganlık düzeylerinin artması normal görünmektedir. Spor yapan bireylerin günlük aktiviteleri spor yapmayanlara oranla daha fazla olduğu düşünüldüğünde bu durumun olumsuz etkilerin artmasına sebep olmaktadır. Covid-19 ile yapılan çalışmaların yeni olması bu alanda çalışmanın eksikliği benzer çalışmaların bulunmasını güçleştirmiştir

Boş zaman değerlendirme durumuna göre incelendiğinde saldırganlık envanterinin alt boyutları ile boş zaman değerlendirme durumu arasında anlamlı fark olmadığı görülmüştür. Ancak ortalama puanlar bakıldığında yıkıcı saldırganlık ve edilgen saldırganlık alt boyutlarında boş zamanlarda yürüyüş yapanların, diğerlerine oranla daha saldırgan oldukları gözlemlenmiştir. Bunun sebebinin dışarıya çıkma yasağı ile ilgili olduğu düşünülmektedir. Ölçeğin atılğanlık alt boyutunda ise; boş zamanında internette takılanların,

diğerlerine oranla daha atılgan oldukları görülmektedir. Sezer ve arkadaşlarının (2013) ortaöğretim düzeyinde öğrenciler üzerinde yaptıkları bir çalışmada öğrencilerin boş zamanlarda yaptıkları aktiviteler ile saldırganlık düzeyleri arasında anlamlı bir fark olduğu gözlemlenmiştir. Bu farklılığın boş zamanlarda bilgisayar oyunları ile ilgilenenlerin lehine olduğu saptanmıştır. Kocaman ve arkadaşlarının (2017) lise öğrencilerin üzerinde yaptıkları bir çalışmada da internet bağımlılığı olanların saldırganlık düzeylerinin internet bağımlılığı olmayan ergenlere göre anlamlı oranda daha fazla olduğu saptanmıştır. Bu çalışmanın sonuçları çalışmamızın sonuçlarını bu alanda desteklemektedir.

Günlük hayatta bireylerin kendilerini nasıl hissettiklerine göre incelendiğinde saldırganlık envanterinin alt boyutları ile günlük hayatta kendinizi nasıl hissediyorsunuz arasında anlamlı fark olmadığı görülmüştür. Ancak ortalama puanlar incelendiğinde yıkıcı saldırganlık ve edilgen saldırganlık alt boyutlarında huzurlu olanların, diğerlerine oranla daha saldırgan oldukları gözlemlenmiştir. Bireyler her ne kadar huzurlu olduklarını söylemiş olsalar da Covid-19 pandemi sürecinde karmaşık duyguların yaşanması verilen cevaplar üzerinde etkili olduğu düşünülmektedir. Ölçeğin atılganlık alt boyutunda ise; agresif olanların diğerlerine oranla daha atılgan oldukları görülmektedir.

Sonuç olarak öğrencilerin saldırganlık düzeyleri ölçekten alınabilecek puanlar doğrultusunda incelenmiş ve araştırmaya katılım sağlayan öğrencilerin yıkıcı saldırganlık düzeylerinin orta seviyede olduğu ($X=30.50$), atılganlık düzeylerinin orta seviyenin üstünde olduğu ($X=40.74$), edilgen saldırganlık düzeylerinin de az farkla orta seviyenin üstünde olduğu (34.02) tespit edilmiştir. Elde edilen bu bulgulara göre katılımcıların genel saldırganlık düzeylerinin orta seviyenin üstünde olduğu söylenebilir.

Kaynakça

- Acet, M. (2001). *Futbol seyircisini fanatik ve saldırgan olmaya yönelten sosyal faktörler*. Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Büyüköztürk, Ş. (2017). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı istatistik, araştırma deseni SPSS uygulamaları ve yorum*. Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E. K., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2012). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- Dervent, F., Arslanoglu, E., Senel, O. (2010). Aggressivity Level of The High School Students and Relation Witht Heirp Articipationto Sport Activities (Sample Of Istanbul) *International Journal of Human Sciences* 7:521-33.
- Freedman, J.L., Sears, D.O., Carlsmith J.M. (1993). *Sosyal Psikoloji*. (Çev: Ali Dönmez), Kırallı Matbaası, Ankara.

- Gür, B. (2015). *Evensel bir sorun: sporda şiddet*. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Karasar, N. (2016). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Ankara: Nobel Yayınları.
- Kıroğlu, F. (2020). COVID-19 Pandemi Ortamında Çalışma Koşulları ve Genel Sorunlar. *Meyad Akademi Dergisi*, 1(1), 9-90.
- Kiper, İ. İ. (1984). *Saldırganlık Türlerinin Çeşitli Ekonomik, Sosyal ve Akademik Değişkenlerle İlişkisi*. Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Kocaman, O., Aktepe, E., Sönmez, Y. (2017). Isparta il merkezi lise öğrencilerinde olası internet bağımlılığı ile saldırganlık ve empati düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi, *Anatolian Journal of Psychiatry*, 18(6), 602-610.
- Koruç, Z., Bayar, P. (1989). Sporun Kişilik Üzerine Etkileri Araştırma Raporu, Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü. *SESAM*, Ankara.
- Köknel, Ö. (1996). *Bireysel ve toplumsal şiddet*. Altın Kitaplar Yayınevi, 1, İstanbul.
- Odabaşı, Z. (2006). *Çalışma yaşamında stres. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi*, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Ovalı, F. (2020). Yenidoğanlarda COVID-19 Enfeksiyonları. *Anadolu Kliniği Tıp Bilimleri Dergisi*, 25 (özel sayı 1), 25-35.
- Russell, G.W. (2003). Sport riots social psychological review canada foundations of sport champaign. *IL Human Kinetics Publishers*, Canada.
- Sezer, A., Kolaç, N., Erol, S. (2013). Bir İlköğretim Okulu 4, 5, ve 6. Sınıf Öğrencilerinin Saldırganlık Düzeylerinin Anne Baba Tutumları ve Bazı Değişkenler İle İlişkisi, *Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 3(4), 184-190.
- Türkmen, M., Özsarı, A. (2020). Covid-19 Salgını ve Spor Sektörüne Etkileri, *International Journal of Sport Culture and Science*, 8(2), 55-67. Doi: 10.14486/IntJSCS.2020.596
- URL1, <https://www.saglik.gov.tr/TR,64383/koronavirus-alacagimiz-tedbirlerden-guclu-degidir.html> (Son Erişim Tarihi: 09.04.2020).
- Kayış, F. (2020). Koronavirüs (Covid-19) Salgınının Konut Ve Çatılı İşyerleri Kiralarına Etkileri Üzerine Düşünceler. *Avrasya Sosyal Ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 7(4), 65-84.
- Eriçok, R. E. (2020). Küresel Ekonomik Yavaşlama: Riskler, Belirsizlikler Ve Türkiye Ekonomisine Etkileri. *Journal Of Turkish Court Of Accounts/Sayistay Dergisi*, 31(116).
- Arabacı, H., ve Yücel, D. (2020). Pandeminin Türkiye Ekonomisine Etkileri Ve Türkiye Merkez Bankası Tarafından Finansal İstikrarı Sağlamak Amacıyla Alınan Önlemler. *Sosyal Bilimler Araştırma Dergisi*, 9(2), 91-98.
- Var, L. (2008). *Futbolda seyircilerin spor alanlarındaki saldırganlık davranışları hakkında betimsel bir çalışma (karşehir ili örneği)*. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- World Health Organization. Director-General's remarks at the media briefing on 2019- nCoV on 11 February 2020. <https://www.who.int/dg/speeches/detail/who-director-general-s-remarks-at-themedia-briefing-on-2019-ncov-on-11-february-2020> (Son Erişim: 9 Nisan 2020).
- Yılmaz, S. (2013). *Spor yapan ve yapmayan ortaöğretim öğrencilerinin empatik eğilimleri ile saldırganlık düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi (İstanbul ili Bayrampaşa ilçesi örneği)*. Yüksek Lisans Tezi, Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.